

Stručni rad

RADOSTI RAZREDNIŠTVA

**Alenka Juršnik, prof.
OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj**

Sažetak

Učitelji predmetne nastave prije ili kasnije susretnu se s ulogom razrednika. Ovo je odgovoran i zahtjevan posao. Škola nije samo obrazovna ustanova, već ima i odgojnu misiju. Naime, ona utječe na formiranje osobnosti učenika. Unatoč tome što razrednik već ima mnogo posla kao administrativni voditelj i organizator aktivnosti u odjelu, njegova glavna funkcija ostaje i uvijek mora biti funkcija pedagoga.

Ključne riječi: razrednik, razredništvo, sati razrednog odjela/odjelne zajednice

1. Uvod

Uloga razrednika vrlo je važna. Razrednik savjetuje, pomaže, informira učenike i roditelje te druge učitelje. Osim ove, razrednik ima mnoštvo drugih uloga i različitih zaduženja (npr. pregled izostanaka, prihvaćanje isprika, izvješćivanje roditelja, predlaganje pohvala, priznanja, ispitivanje okolnosti kršenja školskih pravila, obveze pri pokretanju postupka itd.). On usmjerava svoje učenike i pokušava im pomoći u rješavanju poteškoća u učenju i svladavanju osobnih problema. Predstavlja sponu među njima i ostalim učiteljima te roditeljima, tako da su sadržaji i područje njegovog djelovanja prilično široki.

2. Teoretski dio

Biti razrednik najsloženiji je zadatak svakog učitelja [1]. Razrednik „se rađa“ neposredno u praksi, u različitostima škola i sredina, uz različitosti učenika, ali i kolega razrednika [3]. Zorko [9] smatra da je zadaća razrednika zahtjevnija od zadaće učitelja, te uz to ističe činjenicu da su svi razrednici ujedno i učitelji, ali da obratno ne vrijedi. Štoviše, smatra da nisu svi učitelji podobni za ulogu razrednika. "Prikadnost" ovisi uglavnom o karakteristikama ličnosti i snalažljivosti pojedinačnog učitelja koji preuzima tu ulogu. Prema članku 63. Zakona o organizaciji i financiranju odgoja i obrazovanja [7], razrednik je taj koji „vodi rad odjelnog učiteljskog vijeća, analizira odgojne i obrazovne rezultate odjela, brine o rješavanju odgojno-obrazovnih problema pojedinih učenika, vježbenika ili srednjoškolaca, surađuje s roditeljima i školskom savjetodavnom službom, odlučuje o odgojnim mjerama i obavlja druge poslove u skladu sa zakonom. Članak 19. Zakona o osnovnoj školi [8] propisuje da na satima razrednog odjela učenici zajedno s razrednikom raspravljaju o pitanjima koja se odnose na njihov rad i način života. Sukladno članku 51. ZOsn (ibid.), razrednik može predložiti oduzimanje statusa učenika koji ga inače ima u tom trenutku, odnosno statusa perspektivnog i vrhunskog sportaša ili perspektivnog i vrhunskog mladog umjetnika. Razrednik je ujedno osoba koja provjerava pismeni prijedlog za izricanje odgojne opomene. Tijekom samog postupka provjere, on obavlja razgovore s različitim osobama i nakon toga odlučuje je li situacija pogodna za izricanje opomene ili ne. Pravilnik o prikupljanju i zaštiti osobnih podataka u području osnovnog školstva [5] prema članku 6. daje pravo razredniku da se upozna s osobnim podacima pojedinačnog učenika u svojoj odjeloj zajednici. Štoviše, razrednik također vodi dokumentaciju osobnih podataka i vrši sve promjene o kojima ga izvješćuju roditelji (ibid., članak 18.). Budući da dobrobit i atmosfera u odjelu uvjetuju rad u razredu, a time i uspješnost odjela, razrednik mora voditi računa i o primjerenoj socijalnoj klimi. Kunstelj [2] navodi da se učenik može razvijati i potvrđivati samo u kolektivu, koji mu pruža mogućnost učenja o odnosima i izražavanju svoje individualnosti. Dobrobit u razredu ovisi, između ostalog, i o načinu vođenja koji odabere razrednik. Iako Kunstelj [2] tvrdi da razrednik treba koristiti demokratski način vođenja, Nastran Ule [4] se s tim ne slaže. On navodi da se kombinacija načina pokazala boljom alternativom od prijelaza u krajnosti jednog ili drugog stila vođenja. Svakako je potrebno formirati kolektiv u kojem će učenici imati mogućnosti iznošenja svojih stavova i mišljenja. Razrednik treba u suradnji s učenicima pripremiti teme za sate odjelne zajednice. One bi morale pokrivati aktualna područja za učenike. Teme bi se trebale temeljiti na međusobnim odnosima, odgojno-obrazovnoj problematici, pitanjima vezanim uz dob učenika (spolnost, droga, alkohol), odnosima prema odraslima, zdravlju itd.

Razrednik također surađuje s roditeljima. Osnovna svrha suradnje je da razrednik uz pomoć roditelja upozna njihovu djecu. Dakle, riječ je o aktivnom sudjelovanju u pedagoškom trokutu i svakako pozitivnom utjecaju. To se odražava u poboljšanju dobrobiti učenika u školi, povećanju školskog uspjeha, povećanju motivacije za školski rad, smanjenju disciplinskih problema... Suradnju roditelja sa školom djeca doživljavaju kao znak da roditelji cijene obrazovanje, da im nije svejedno i da žele znati kako se odvijaju aktivnosti u školi, odnosno da ih zanima njihov (učenički) rad [6].

3. Praktični dio

Sjećam se svog prvog razredništva. Priznajem, noć uoči prvog dana škole bila je besana. Misli i ideje sijevale su poput munje u olujnoj noći. Slično iskustvo imala sam i prije vođenja roditeljskog sastanka. Osjećala sam neugodnu tremu. Razred u kojem sam prvi put preuzela ulogu razrednice imao je određenu reputaciju. Smatrali su ga zahtjevnim i vrlo brojnim odjelom od 26 učenika. Moram priznati da sam i sama mnogo toga naučila te godine. Inače, vjerujem da proces učenja nikada ne prestaje. Budući da neprestano učimo nove stvari, moramo biti dovoljno otvoreni da prihvatimo nove sadržaje i situacije. Sati naše odjelne zajednice nisu imali najpovoljniji termin. Učenici od 6. do 9. razreda imali su ih na rasporedu u vrijeme 6. školskog sata, petkom. Bio je to njihov posljednji sat prije vikenda. Ovi sati bili su dinamični, glasni, puni smijeha i planova za nadolazeća dva slobodna dana. Nisam ih uvijek izvodila u razredu, već smo se ponekad igrali na školskom igralištu ili u sportskoj dvorani, a katkad smo ih provodili i u školskoj knjižnici. Zahvaljujući promjeni okruženja, povećala se i moć njihove percepcije. Nakon početne euforije lakše smo shvaćali odnosno spoznavali neke stvari, obrađivali manje zanimljive teme i bili produktivniji u kraćem vremenu.

Po mogućnosti smo osvježili učionicu novim plakatima koje su učenici sami izradili. Bilo ih je zanimljivo promatrati dok su stvarali u manjim skupinama ili u paru. U velikoj su mjeri naučili prihvaćati i nuditi pomoć, slušati jedni druge, biti tolerantni. Nastajao je spektar novih ideja. Naravno, bilo je i sati kada su naše glave bile umorne te smo obradili samo najnužnije teme (izostanci, roditelji, novosti), a preostatak vremena bio je posvećen razgovoru. Pomagali smo jedni drugima, iako učenici, pogotovo oni iz moje prve generacije, toga nisu ni bili svjesni. Nastojala sam istaknuti aktualne teme, posebice o sigurnom korištenju interneta i srodne pod teme o raznim aplikacijama koje mladi prečesto i bez zadržke koriste. Ako je bilo moguće, promijenili smo položaje klupa, a potom odredili što se još može promijeniti i tako zajedno kreirali raspored sjedenja. Dok sam tražila ideje i pravila planove za sate odjelne zajednice, postavljala sam si razna pitanja:

- U što vjerujem kao razrednica?
- Što učenici žele, trebaju?
- Što očekuju od mene?
- Kako ćemo postići ciljeve (prostor, način rada)?
- Kako ćemo podijeliti aktivnosti i odgovornost?
- Što me može omesti u vođenju odjela?

Odgovori su mi uvijek davali poticaj i usmjeravali me naprijed.

Kao učiteljici mi je lakše ako prije ljetnog raspusta saznam kojem ću odjelu predavati. Volim potražiti ideje na internetu, pronaći ideje za dekoriranje učionice, odabrati neke motivacijske citate, pripremiti kutijicu Volio bih da moja učitelj zna (I wish my teacher knew), napraviti simbolične darove za svoje buduće učenike. Ukratko, krajem kolovoza volim doći u svoju učionicu spremna za rad i što opuštenije započeti novu školsku godinu koja će me sigurno opet naučiti nečem novom.

Uvjerena sam da su neke osobine razrednika važnije od drugih. Smatram da su pravednost, jednakost prema svim učenicima i dosljednost među najvažnijim osobinama ličnosti. Točnost, snalažljivost, opća upućenost i razumijevanje situacije također su vrline dobrog razrednika.

4. Zaključak

Lik razrednika teško je definirati. Nerazumno bi bilo očekivati da razrednici moraju imati neke od navedenih osobina. Razrednik je osobnost sa svojim posebnostima i vlastitim načinom razmišljanja, koja ostavlja svoj osobni pečat, a to je čar ove uloge. Prije svega, razrednik treba biti osoba koja zna uspostaviti profesionalno prislan, srdačan odnos s učenicima, kao i postaviti određene granice. Sve učenike treba tretirati jednako jer je stvaranje razlika među učenicima nedopustivo. Razrednik bi si trebao postaviti cilj da ga učenici poštuju, cijene i doživljavaju kao svog pouzdanika.

5. Literatura

- [1] Kovačič, E. (2010): *Razrednik – ključ uspješne komunikacije. Pogled kroz prozor*. Dostupno na: <https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2010/08/30/razrednik-%E2%80%93-kljuc-uspjesne-komunikacije/> [Pristupljeno 21.7.2022.].
- [2] Kunstelj, A. (2001): Naloge razrednika. V: Žagar, D. (Ur.), *Razrednik: Vloga, delo in odgovornost*. Ljubljana: Jutro, str. 113-129.
- [3] Marinček, A. (2003): *Humano razredništvo: razredniki za humano razredništvo*. Celje: Cilian.
- [4] Nastran Ule, M. (2000): *Temelji socialne psihologije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- [5] Pravilnik o zbiranju in varstvu osebnih podatkov na področju osnovnošolskega izobraževanja. (2004):) *Uradni list Republike Slovenije*. 80. 23. VII. Dostupno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/50375> [Pristupljeno 21.7.2022.].
- [6] Pušnik, M. (2002): Vloga razrednika v našem šolskem sistemu. V: Pušnik, M. (Ur.), *Razrednik v osnovni šoli*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 7-64.
- [7] Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. (2007) *Uradni list Republike Slovenije*. 16, 23. II. Dostupno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445> [Pristupljeno 21.7.2022.].
- [8] Zakon o osnovni šoli (uradno prečiščeno besedilo) (ZOsn). (2006): *Uradni list Republike Slovenije*. 81. 31. VII. Dostupno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448> [Pristupljeno 21.7.2022.].
- [9] Zorko, S. (2005): *Sem razrednik!?*. Maribor: samozaložba.